





da je pisanju grofa Reventlova bio dan povod time, što se ponovno i ponovno dokazalo, da su bila posve neispravna proročanstva, koja su se puštala u javnost o tobožnjim velikim uspjesima neograničenog podmorničkog rata. Među ta proročanstva spada i ono o svršetku rata u nekoliko mjeseci, pa o tome, kako ne će Amerika nikad moći nastupiti na evropskom bojištu. Isto je tako neispravno mnjenje da bi bila Amerika stupila u rat, kad ne bi bio naveden pooštreni boj s podmornicama. Razlog navedenju rata dao je predsjedniku Wilsonu jedino neograničen podmornički rat.

**\* Gubitak ili dobitak u podmorničkom ratu.**  
Polemizujući s grofom Reventlovom o uzroku umešanja Amerike piše berlinski „Vorwärts“: Da li se oslabljenje naših neprijatelja neograničenim podmorničkim ratom ili njihovo pojačanje pomoću Amerike ima smatrati strateški važnijim momentom, bi će govora posle završetka rata. No već danas stoji nepobitno, da odgovornost za neograničeni podmornički rat sadržuje u sebi i odgovornost za zakoračenje Amerike. Vojskovođa nemože nositi odgovornost samo za dobitak na prostoru u nekoj bici, nego i za gubitke, koje se pri tom pretpelo.

**\* Dosadašnji neuspjeh salcburških pregovora.**  
O pregovorima u Salcburgu nije dugo vremena ništa u javnost doprio. Sad se javljaju nezadovoljnici. U časopisu „Mittleuropa“ prikazuje bivši austrijski ministar pravosudja, dr. Klein gorljivi pristaša što užega saveza s Nemačkom, dosadašnji tečaj salcburških rasprava. U njima se nije došlo dalje od predbežnih većanja; najvažnija su načelna pitanja još netaknuta; te bi ih vodice ličnosti imale tek kasnije raspraviti. Prema tomu nemaju nikakve vrednosti ni sada vodjene rasprave, jer sadržaj trgovačkih ugovora i carinske stavke ovisi o temeljnim idejama, na kojima se ima osnivati savezni odnošaj izmedju Austro-Ugarske i Nemačke. „Bez jedne unapred određene trgovačko-političke ideje ne može se zamisliti ni na pola pouzdana pokusna radnja. U toj čudnovatoj metodi nema ni traga snažnoj volji za približenje, ni jasnoći ili jednodušnosti u vodećih krugova glede cilja i provedbe.“ „Gospodarski zaostaje program salcburških pregovora daleko iza navedenog proširenja i produbljenja saveznoga odnošaja. Ograničuje se samo na strogo gospodarska pitanja a u uskom izresku carinskoga i trgovačkoga ugovora. Takav mršavi ugovor nije nikakva potpora za politički i vojnički savez... time se ne stvara Mittleuropa.“ Prema ovim rečima upućenog bivšeg ministra jasan je dosadašnji neuspjeh nastojanja oko Vertiefung odnošaja s Nemačkom.

**Iz bivšeg ruskog carstva.**

Iskustvo češko-slovačkih četa u Rusiji. — Moskva ugrožena. — „Crvena armada“. — Boljševici u neopredjeljenoj slobodi. — Izveštavanje sovetovih četa. — Lenin i Nemože na poslu za bolju sreću Rusije.

Povodom toga, što je započela američko-japanska intervencija u Sibiriji, i povodom napredovanja antantinih četa na sjeveru, pišu gotovo svi vojni kritičari u Nemačkoj i monarhiji o opasnosti usposlave istočne fronte u Rusiji. Vojni stručnjak „Vossische Zeitung-a“ veli, da će nemačko vojničko vodstvo znati odmah prirediti protumjere. Kaže, da akutne vojničke pogibelji nema radi razrovanih prilika u Rusiji i radi silne prostranosti ruske države. Murmanska je ekspedicija za Nemačku, bar za sada, neopasna, a Čeho-Slovaci mogli bi postati opasni, kad bi postali jezgrom nove ruske vojske, koja bi se oko njih počela stvarati. Oni su jedna od glavnih karika u novom istočnom obruču antante. Imadu oko 60 do 80 tisuća dobro disciplinovanih momaka, obilato opskrbljenih strojnimi puškama, topovima i municijom, na za sada su rasprišeni na vrlo velikom prostoru. Oni moraju, da se uzmognu opskrbljivati, zaposjesti plodna područja Rusije, što i rade. U nemačkom je interesu, da se Čeho-Slovačima spreči ulaz na područja Ukrajine, što će oni radi prehrane pokušati. Fabius piše u „N. Fr. Presse“, da je glavna svrha antantne ekspedicije na Murmanu, da si Engleska osigura preko Rusije kopneni put do Indije.

„Basler Nachrichten“ javljaju, da jedan češko-slovački zbor sa 15.000 kozaka maršira prema Moskvi. — Prema vestima iz Moskve, položaj je ovdje vrlo ozbiljan. Uapšeno je na tisuće građana. Tamnice su prenatrpane. Od dana u dan postaje sve većom mogućnošću otvorene bune protiv boljševika. — Javlja se iz Moskve: Česi napreduju u dva smjera protiv Caričina, da uspostave vezu sa kozackim četama generala Dutova, te sa većom kolonom u smeru Kazana i Nižnjeg Novgoroda. Položaj boljševika je vrlo nepovoljan. — Javlja iz Londona: Čeho-Slovaci spremaju jednu vojsku, da uzmognu napredovati prema Transbajkaliji. Medjutim paze na to, da drže u šahu one sile, koje im stoje nasuprot sjeverno od Nikolska.

Poznanjski „Kraj“ piše: Trockij, Lenin i cela vlada sojeta ispunjava stupce svojih listova i lepji na sve stupove i uglove opširnimi proklamacijama na narod, da ustane i brani njihovu boljševičku

slobodu. Njihov se apel pre svega obraća na njihovu obrambenu silu, na „crvenu armadu“, koju čeka zadatak, da pokaže, što ume sada protiv redovitim vojskama a ne samo protiv opljačkano pučanstvu bez obrane.

Kakvi su sve elementi zastupani u „crvenoj armadi“, u koje se boljševici pouzdavaju? Ruski poznač prilikom odgovara: „Crvena garda“ sastavljena je iz triju vrsta boljševika a to su: 1. pravi crveni gardiste, koji u slobodnom savezu s vladom sojeta i po imenu pokoravaju se njenim zapovedima; 2. t. zv. „boljševici iz uverenja“ („idejnije boljševici“) koji se rekrutuju glavno iz onih kozaka, koji ne priznavaju kozackih zapovedništva. 3. t. zv. „partizanci“ banda pouličnjaka svake vrsti, podloga društva otrcanih i sličnih elemenata, priti kojima pristoji samo jedno sredstvo: čvrste mreže, jer baš ovi pre svega prouzrokuju, da je strahovlada boljševička tako cinička i bezobzirna.

Koliko momaka broji „crvena garda“ ne može se kazati radi potpunog nedostatka organizacije i unutrašnje discipline, a nema niti točnih popisa, koliko se momčadi unovači. Svaki boljševički novak dobije prigodom upisa 375 rubalja. O tim se svotam radi pre svega, a onda ne manjka prisega ni obećanja vernosti. Zato se gardiste marljivo upisuju, često i u nekoliko gradova jedamput za drugim, jer nema kontrole. Na to sledi 14dnevno vežbanje, te pritom može „vojnici“ stanoviti gde hoće, dovoljno je da hoda na „lekclje“ i razume se i na obede. Iza 14 dana dobije svedodžbu te istodobno i oružje. Tim je glavni cilj postignut: većina gardista izatoga nestane, organizuje se i vode „rat“ na svoju ruku privlasnjaju, gde im se što sviđi i stroje tako rusku slobodu...

Javljaju iz Moskve: General Krasnov napreduje, izakako je sakupio za tne bojne sile, prema severu podonskog područja protiv železničkoj stanici Filonovo, koja se nalazi na pruzi, što spaja Caricin s Rusijom. Sovetske čete, među kojima imade i odeljenja sovetških kozaka, povlače se uz trajne javlje na železničku stanicu Filonovo. Iste novine javljaju: Izakako su Čeho-Slovaci osvojili Sysran, proganili nisu samo radnike nego i židove, od kojih su mnogo postreljali.

Berlin, 8. kolovoza. Izvestitelj „Grazer Tagblatta“ javlja svom listu: Vest, da je moskovski nemački poklisar Helfferich bio pozvan u Berlin da podade usmeno izvešće, pobudjuje pozornost, budući se to smatra kao navedenje važnih odluka. Položaj je sovetove vlade nesiguran i građanski krugovi stoje protiv vladi u apsolutnom neprijateljstvu. Radništvo je ogručeno radi nestašice kruha. Na svaki način nijedna stranka u Rusiji ne može računati, da će uz nju pristati cela Rusija. Važno je, kakvo će stanovište k dogadjajima zauzeti Nemačka. Po svoj prilici predstoji promena u načelnom držanju, jer se ne sumnja u dobru volju Lenina i Čičerina da uz pomoć Nemačke pošteno porade oko uspostave Rusije.

**Domaće vesti.**

Akcija za decu u „Villa Rizzi“. Saopćuje nam se: Ratni pripomoćni odbor u Puli dostavio je mesnom školskom veću u Puli iznos od šest hiljada kruna (6000 K) u korist akcije za ladanje dece u Villi Rizzi i to za siromašnu decu gradskih škola. Mesno školsko veće moli ratni pripomoćni odbor neka izvoli primiti javnim putem javnu i srdačnu hvalu mesnog školskog veća. Obzirom na ovaj dar, moguće je sada, da se u akciju Villa Rizzi primi još jedna stotina dece. Oni roditelji, koji žele upisati svoju decu za Villa Rizzi, imaju se prijaviti kod kotarskih školskih nadzornika (III. kat, sobe br. 1 i 2 na kotarskom poglavarstvu). — Predsednik Hohenbruck.

**Dnevne vesti.**

Sarkotić — počasni gradjanin Mostara. Iz Sarajeva brzojavljaju „Tagespostu“: Izaslanstvo iz Mostara satojeće iz triju članova s načelnikom Komadinom na čelu predalo je bosansko-hercegovačkom zemaljskom glavaru barunu Sarkotiću počasnu diplomu, budući, da je općina malo pred tim imenovala zemaljskog glavara počasnim gradjaninom hercegovačkoga glavnoga grada. — Na tu vest ne možemo, a da uskliknemo: Živeo naš jugoslavenški Mostar i njegovi skrbni općinski starelšine.

Kako Mađžari brzo vraćaju milo za drago. Kad je ovih dana došlo u budimpeštansku okolicu oko 1000 bečke dece na paznike, okružni je viši sudac izjavio, da imade prostora samo za kakvih 50 dece. Kasno u noći morali su otpremiti decu natrag u Budimpeštu. „Deli Hirlap“ piše, da je to posledica postupanja s mađžarskom decom u Opatiji i Lovranu.

Iz Czerninove obećane zemlje. „Deutsche Tageszeitung“ opominje zemljake nemačke da se ni

uz koju cenu ne prijavljaju na odlazak u Ukrajinu, jer da za nemačke koloniste nije tame uopće moguć boravak. To je istina ceno i manje plaća poreza, no Nemaćina danas ne cvate tan sreća. Dapače je došlo i do toga, da stari nemački koloniste, čiji su se oci i dedovi doselili u Ukrajinu, čeznu najedamput za povratkom u Nemačku.

**Osuda u procesu o umorstvu u hotelu „Bristol“ u Beču.** Više je dana trajao proces o tom senzacionalnom umorstvu. Optužen beše Emo Davit rodod Talijan, od nekih tridesetak godina i Kurt Franke šestnajstgodišnji bečki dečak, da su umorili Juliju Earlovu, i oteli joj kovčeg s draguljima uredima i novcem. Emo Davit beše namešten činovnik na nekoj bečkoj banci, te je imao veoma uplivno mesto. Kurt Franke stupio je u službu u istu banku kao pisar, te je bio podredjen Davitu. Davit je na mladića imao velik upliv. S vremenom ga posvema spravio u svoju vlast, pričajući mu o krasnom životu u Americi, dok u banci ne može čovek ni do čega da dodje. Tako je svojim pričanjem obmamio mladića, da je ovaj pravno pristao na to, da ubije Earlovu. Davit je Earlovu poznavao, te je živeo u bliskoj svezi s aristokratskom obitelji, u kojoj je Earlova boravila. Obitelj je opet imala u Earlovu neograničeno poverenje, a ova isto tak u Davita. I nju je Davit obmamljivao. Nekog je dana zamelio, da donese kovčeg s draguljima, koji je bio uložten kod blagajnika hotela. Kad je ova to učinila, navali prema dogovoru na nju Kurt Franke i brijačom je britvom izmrcvaril. Kovčeg odnesoše. Medjutim, čim se našla lešina, pade sumnja na Davita, koji je bio u hotelu poznat, te je na dan umorstva triput tamo bio. Uapsiše ga, od njega je vodio trag k šestnajstgodišnjem Franku. Mladi se zločinac svoje priznao. U tamnici je bio sav očajan. Pokušao je pobegnuti, no nije mu uspelo jer su uhvatili pismo, koje je pisao majci, da mu pošalje potrebno orudje. Pred porotom je često zapao u gorak plač, ispevedajući kako je bio zaveden od inteligentnog Davita. Davit, koji se odlikovao finim ponašanjem aristokratskom naobrazbom, nečkao je ispočetka, no kasnije je ipak i on priznao sve. Dne 7. o. m. bi izrečena osuda, ona glasi: Emo Davit bi od porote jednoglasno priznat krivim i osuđen na smrt na vešalima. Kurt Franke bi osuđen na 15 godina tešketa mnice, poštrene postom i tamnom sobom svakog 23. svibnja, t. j. na dan zločina.

**Prosveta.**

A. Wenzelides: Književno studije. Nakladom autorovom izašla je u Sarajevu ova knjiga, koja sadrži slijedeće radove: 1. Dubrovački pripovijedači: Mato Vodopić, Ivo Vojnović, Kristijana Solvejs Loiseau i Mato Lisičar; 2. Dr. Julije Raurer; 3. A. G. Matoš; 4. Vladimir Nazor; 5. Dragutin Domjanić; 6. Marin Bego; 7. Rikard Nikolić; 8. Hrvatska književnost i hrvatsko pomorstvo; 9. O hrvatskoj prozi. — Knjiga je pretežno kritičke naravi. Prve su dvije radnje preštampane uz neke prelake iz „Savremenika“; treća nije još objavljena; a ostale su izradjene na temelju predradnja koje su fzlazile u „Savremenuku“ i „Književnom Glasniku“. — Cijena je knjizi 4 K; preporučeno 4-40 K. Pouzećem se mogu služiti jedino knjižare. Narodbe se imaju slati na adresu: Arsen Wenzelides, Sarajevo, Apelova obala, broj 44, ili na Hrvatsku knjižaru u Sarajevu.

**Mali oglasnik**

**Traži se stan** sa dve sobe i kuhinjom. Adresu položiti kod uprave lista.

**Traži se devojka** za sve kućne poslove. — Sillič, ulica Franje Ferdinanda br. 1-1.

**Kupila bi se kuća,** po mogućnosti sa vrtom ili jedna trgovina. Može biti i izvan Pule. Ponude na upravu lista.

**Oglasujte u „Hrvatskom Listu“**

**Daje se u najam** uz ugodne uvjete

**posjed** sastojeći se od kuće, staje, oranice, sjenokoše, šume i tri krave. Upute daje Ivan Čeh u Radiku z. p. Kozina, Istra.

**U trgovini pokušava, Pl. Barbača,** u Sliškanskoj ulici, prodaje se novo prepleto pokućstvo.

**Razredna lutrija.**

Samo jošte danas se mogu dignuti srećke 3. razr. kod tvrtke JOS. KRMPOTIĆ trg Custoca 1. Zrebanje biva 13. i 14. o. m.

U pretp... god. E 48... godište K 24... K 13... u malop... pojedini b... primaju se... lista trg Custoc...

**Kad**

Ubrzanim... nebo se jasn... ec danas poj... duogo borila... e useti da id...

U juri vojna... mirno u tom... reči: Juri ub... ce da smrv... di svet.

Hoće li nas... no sedinjene... nim duhom?... vno ponesen... golemoj nesr...

S kakvim sti... se prvih da... odlaziti, pol... njihova kraj...

Uoprosna r... pokon je svanu... dan, kad treb... m nazovi-br...

will, oni su o... gijill, al sad... Ziveli naši vrl... muževima su...

muževlja. Na... avi ljudi u n... u redove, sv... ala, i oni su c... nije: „Živeo r... od onž šez... da je već davn...

Svećenik je... ah roditelja... at proglašival... da. I takvih...

no i iz vrem... ne i stotine. L... sečajima naro... nim predodžba...

Škola smo im... te škole bile... e: takve su bi... nazvao: „Po... domovina i c...

Češko dete... glavna domovin... slovinsko, hr... škola bili su...

z sve godine n...nja škola nije... i, ne samo s c... kom, praktične... kojima je osob... va. Srednja j... — bila tvorn...

Imali smo D... Ti su zidali... da su došli ml... mnogo trgovač... Uzalud smo...

auti novi dani... truli, zelen a... rtao je doći sil... iti nas, i stvori...

Svu svoju sr... na. Da nas tudj... om, kad se sar... mo znali, što d... na gospodare, i... iko puta smo...

Dokad će tak... Kad se najpr... p stanemo mi... jim ljudima. Ka... iste krvi, više... budemo u nar... odne potrebe, iz... oravili nikad, d... i prirodjeno p...

ak. svaki gospo... svaki učitelj sv... šivač svog posi... bar čovek. Tada...

Mi imamo pra... bolje već onaj... je bude!